Posudek oponenta na diplomovou práci Bc. Anety Vachové

Analýza úmrtnosti na nemoci způsobené kouřením ve vybraných evropských zemích v letech 1999−2014

Katedra demografie a geodemografie, PřF UK

Diplomová práce Bc. Anety Vachové se zabývá analýzou úmrtnosti na nemoci způsobené kouřením ve vybraných státech Evropské unie v období 1999−2014 a tematicky navazuje na bakalářskou práci autorky. Ačkoliv je všeobecně známo, že kouření má na zdraví člověka negativní vliv, dle odhadů WHO je podíl Evropanů, kteří kouří cigarety, stále nezanedbatelný, což se odráží i v ukazatelích úmrtnosti. Zvolené téma je v demografickém výzkumu nepochybně relevantní a nadále aktuální.

Vybrané téma je zpracováno v osmi kapitolách. Za úvodem, kde je specifikován cíl práce, výzkumné otázky a struktura práce, následuje obecná kapitola o problematice kouření. Uvedené jsou poznatky o vlivu kouření cigaret na zdraví člověka, o epidemii tabáku a nemocech způsobené kouřením. Třetí kapitola mapuje spotřebu a prevalenci kuřáků v Evropě a zmiňuje se o aplikované legislativě. Následující čtvrtá kapitola se zabývá přehledem relevantní literatury a podílem úmrtnosti na nemoci způsobené kouřením na celkové úmrtnosti ve vybraných zemích v letech 1999 a 2014. Zařazení všech uvedených kapitol vzhledem k studovanému tématu je opodstatněné, nicméně se zde vyskytují formulační nepřesnosti, které pravděpodobně plynou jak z nepozornosti či případné uspěchanosti, tak z překladu anglického textu do češtiny. Např. úvod a následně i celý text práce se zmiňuje o výzkumných otázkách, avšak v podkapitole 1.2 jsou uvedeny hypotézy. Skrze tuto nepřesnost se následně v textu vyskytují formulace jako „výzkumná otázka musí být zamítnuta“ (str. 52) nebo „první výzkumná otázka byla domněnka“ (str. 63). Za nepřesné lze považovat i tvrzení na str. 19, kde se uvádí, že existuje mnoho nemocí, které kouření způsobuje, ale nelze u všech jednoznačně určit, že jsou způsobené kouřením. Jak víme, že kouření způsobuje některé nemoci, když to zatím neumíme prokázat? Mimo to na str. 21 v podkapitole 3.1 hodnoty rozmezí prevalence kouření neodpovídají tabulce 3.

Pátá kapitola je metodická a popisuje jak zvolené postupy analýzy dat, tak zdroje dat, ke kterým patří databáze WHO (European detailed mortality database) a Human mortality database. V této části je popsán výpočet standardizované míry úmrtnosti, konstrukce úmrtností tabulky a výpočet intervalové střední délky života mezi přesnými věky 35 a 85 s ohledem na nemoci způsobené kouřením, dekompozice změny intervalové naděje dožití dle Pollarda a podstata shlukové analýzy. Všechny uvedené datové zdroje i metody lze považovat za odpovídající, ačkoliv popsaná metoda se v případě standardizované míry úmrtnosti rozchází s výsledky následující kapitoly 6. V metodické části výpočet nezohledňuje pohlaví, avšak výsledky jsou uvedeny odděleně pro muže a ženy a hodnoty jsou v textu uvedeny na 100 tis.

obyvatel. Předposlední kapitola sedmá popisuje výsledky shlukové analýzy, nicméně je otázkou, proč do analýzy nebyly zahrnuty i jiné proměnné, např. ekonomické. Poslední kapitolou je závěr, kde jsou shrnuty výsledky výzkumu.

S ohledem na stanovený cíl jsou aplikovány odpovídající metody, jejich výsledky i přes několik formulačních nepřesností jsou adekvátně interpretovány, práce má logickou strukturu, formální úprava práce nemá větších nedostatků. Nicméně drobné nepřesnosti se jeví v práci se zdroji, což leze ilustrovat na větě na str. 42 (*„Z obrázků 1 a 2 je patrné, že během celého analyzovaného období mají lepší úmrtnostní poměry země s pomyslným dělením „západní“ Evropy oproti „východní“ (Burcin, Kučera, 2008)“*). Citace také nemají v rámci textu jednotnou formu, na druhé straně je nutné podotknout, že autorka uvedení zdroje neopomíjí a dle uvedených záznamů je možné publikace dohledat.

I přes výše uvedené doporučuji diplomovou práci Bc. Anety Vachové k obhajobě.

V Praze 21. 8. 2017 RNDr. Olga Kurtinová, Ph.D.